

Kwartaalupdate ESG - Q3 2019

a.s.r. vermogensbeheer

Geen komkommertijd

Na een lange relatief rustige zomerperiode hebben wij in deze driemaandelijke nieuwsbrief veel goed nieuws voor u. Allereerst zijn er natuurlijk de sterke financiële resultaten die a.s.r. in het eerste halfjaar van 2019 heeft behaald. Deze zijn te vinden op www.asr.nl. We draaien uitstekend. Zo hebben we een aanzienlijke groei geboekt in ons vermogensbeheer voor derden. Dit is te danken aan een combinatie van marktconsistente rendementen en strenge duurzaamheidsrichtlijnen in al onze beleggingsstrategieën. En we blijven werken aan de ontwikkeling van deze richtlijnen, waarbij we goed worden geholpen door de input van onze stakeholders. a.s.r. vermogensbeheer heeft besloten extra beperkingen in te voeren voor fossiele brandstoffen. Dit is een nieuwe stap in de richting van onze langtermijnambitie: een beleggingsportefeuille met emissievrije investeringen. In de leading practice guide van het Asset Owners Disclosure Project (AOPD) zijn interessante bevindingen gepubliceerd over de risico's en kansen van klimaatverandering, inclusief een bijdrage van a.s.r. over beste praktijken. In het afgelopen kwartaal heeft a.s.r. zich bovendien aangesloten bij het Farm Animal Investment Risk & Return (FAIRR) Initiative. FAIRR is een organisatie die zich richt op de milieugevolgen van de vleesindustrie. We zijn ook medeoprichter van een nieuw platform dat is bedoeld om vanuit nationaal en internationaal perspectief te bepalen hoe de (Nederlandse) financiële sector zijn impact op de biodiversiteit kan minimaliseren. Ten slotte stond a.s.r. opnieuw in de spotlights en betraden we tweemaal het podium op het jaarlijkse UN PRI in Person congres in Parijs.

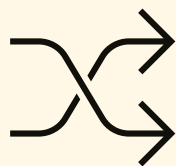
Wilt u meer weten over duurzaam beleggen van a.s.r.? Ga naar onze [website](#)

In deze update

Klimaat

nieuwe stappen in beleid voor fossiele brandstoffen

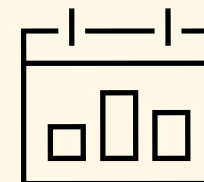

lancering PCAF International

Active ownership

onderscheiding voor inzet voor leefbare lonen

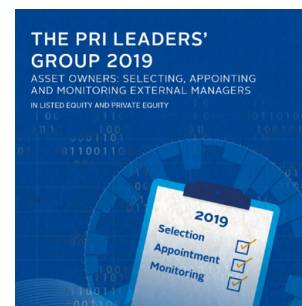

nieuwe EU-richtlijn & stemgedrag

Ander nieuws

aan biodiversiteit gerelateerde risico's en kansen

a.s.r.: UN PRI koploper verantwoord beleggen

Klimaat- en energietransitie

Nieuwe stappen in beleid voor fossiele brandstoffen

In 2016 is a.s.r. gestopt met beleggingen in bedrijven die een groot deel van hun winst behalen met de winning van steenkool, teerzand en olieschalie. Wij willen dat de energiesector zich gaat richten op de productie van hernieuwbare energie. Dit is een tijdrovend proces. Vaak moeten bedrijven veranderingen aanbrengen in de strategie waarmee zij in de loop van vele jaren de onderneming hebben opgebouwd.

Drie jaar na het vaststellen van onze eerste drempels voor het uitsluiten van fossiele brandstoffen is het tijd voor de volgende stap in ons uitsluitingsbeleid. Er zal een inventaris worden opgemaakt van de bedrijven die nog niet zijn gestart met de energietransitie, en van de bedrijven die al zijn overgestapt op hernieuwbare energiebronnen. Voortaan belegt a.s.r. niet meer in bedrijven die meer dan 20% van hun winst behalen met de winning van steenkool, teerzand en olieschalie. Bovendien zal a.s.r. voortaan bedrijven uitsluiten die het grootste deel van hun winst behalen met de productie van kolengestookte elektriciteit.

De komende jaren zullen wij doorgaan met het identificeren van bedrijven die niet anticiperen op de energietransitie en koolstofarme economie. Uitsluiting is een van de instrumenten die ons ter beschikking staan in ons beleid voor verantwoord beleggen. Tegelijkertijd zullen wij met bedrijven in gesprek gaan over hun toekomstgericht beleid en de CO₂-voetafdruk van hun activiteiten.

Lancering PCAF International

In september is in New York de internationale uitbreiding van het Platform Carbon Accounting Financials (PCAF) bekendgemaakt. Het PCAF is het eerste wereldwijde initiatief dat financiële instellingen de mogelijkheid geeft om de CO₂-voetafdruk van al hun krediet- en beleggingsportefeuilles te meten, zodat zij hun klimaatimpact kunnen terugdringen. Er hebben al meer dan 50 financiële instellingen van over de hele wereld – die samen 2,9 biljoen euro aan vermogen vertegenwoordigen – toegezegd de CO₂-voetafdruk van hun leningen en beleggingen te zullen berekenen en bekendmaken.

a.s.r. is een actief lid van het PCAF en het doet ons goed te zien dat internationale financiële instellingen zich gaan toeleggen op het gebruik van deze methodologie. Dit zal ertoe bijdragen dat er een wereldwijde standaard komt voor de meting en verslaglegging van de CO₂-voetafdruk. Zo kunnen er geïnformeerde beslissingen worden genomen voor het terugdringen van de negatieve gevolgen van de CO₂-uitstoot en het realiseren van de doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs.

Handleiding voor verzekeraars over klimaatgerelateerde risico's en kansen

a.s.r. is er trots op dat zij een bijdrage heeft geleverd aan de toonaangevende handleiding van ShareAction en AODP waarin te lezen is hoe verzekeraars kunnen omgaan met de risico's en kansen van klimaatverandering. De handleiding bevat een inventarisatie van toonaangevende klimaatgerelateerde praktijken op het gebied van verzekeringen, beleggingen en groepsbreed risicobeheer. Deze worden geïllustreerd aan de hand van 60 korte casestudy's. Er worden in een vroeg stadium zowel hindernissen als bouwstenen voor verzekeraars geïdentificeerd en er worden in breder verband aanbevelingen gedaan aan belangrijke stakeholders (verzekeraars, klanten, beleidsmakers, beleggers) die de sector een positieve impuls moeten geven. Het rapport is [hier](#) te vinden.

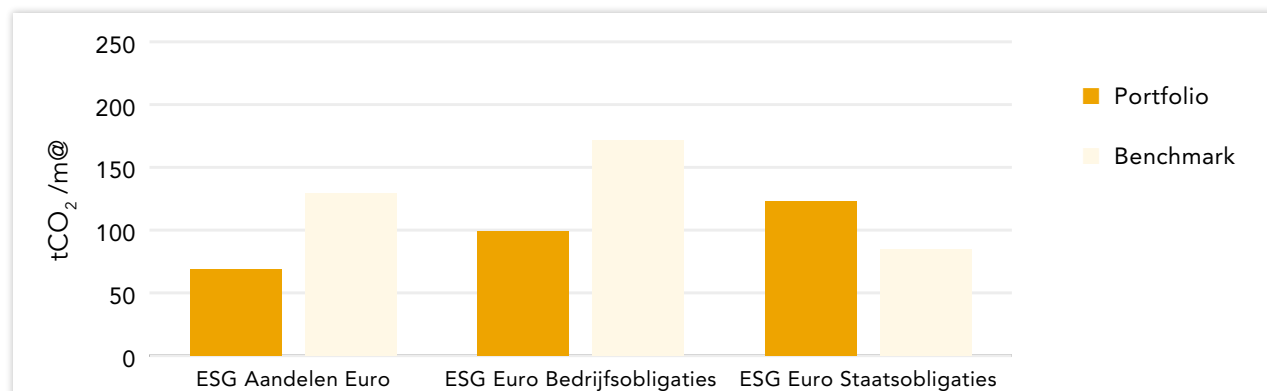
CO₂-voetafdruk van onze beleggingen

In het derde kwartaal van dit jaar zijn we erin geslaagd de berekening van de CO₂-voetafdruk van onze beleggingsportefeuille te optimaliseren dankzij de berekening van de voetafdruk van een aanzienlijk deel van onze Nederlandse hypotheekleningen en vastgoedportefeuilles. Met deze extra stappen liggen we goed op schema voor de realisatie van ons streefdoel om in 2021 de CO₂-uitstoot van minstens 95% van onze beleggingsportefeuille (voor eigen rekening) te meten. De berekeningen voor onze Nederlandse portefeuille hypotheekleningen zijn uitgevoerd met behulp van de PCAF-methode in een proefproject met het CBS. Zo krijgen we een beter inzicht in het daadwerkelijke verbruik van gas en elektriciteit (conventionele "grijze" of groene stroom) per kalenderjaar en de bijbehorende CO₂-uitstoot. De berekeningen vonden plaats op basis van gegevens van eind 2015 en 2016, de meest recent beschikbare gegevens op dit moment. We werken nog aan de evaluatie van de resultaten in het PCAF.

Aanbod van ESG-fondsen bij a.s.r

In 2017 is a.s.r. gestart met het aanbieden van ESG-fondsen die onder meer bestaan uit euro staatsobligaties, euro credits en Europese aandelen. Hoewel er al een strikt ESG-beleid wordt gevoerd voor alle beleggingen van a.s.r. vermogensbeheer, gelden voor deze ESG-fondsen extra richtlijnen op het gebied van ESG-indicatoren. Deze richtlijnen hebben geresulteerd in ESG-fondsen met een lagere absolute CO₂-voetafdruk.

De CO₂-voetafdruk van het ESG-kredietfonds is in het derde kwartaal verder gedaald. De lagere uitstoot was onder meer te danken aan lagere kapitaalinvesteringen in de sector basismaterialen en bijgewerkte emissiecijfers van bedrijven. De voetafdruk van het fonds is lager dan de benchmark. De CO₂-voetafdruk van het ESG-aandelenfonds is in het derde kwartaal licht gedaald. De portefeuille wordt nu geoptimaliseerd volgens de best beschikbare methode op basis van de scores van bedrijven op het gebied van koolstofintensiteit, energietransitie en het totale ESG-beleid. De CO₂-voetafdruk van het ESG-staatsobligatiefonds is in de loop van het kwartaal gedaald, omdat er minder kapitaal is geïnvesteerd in landen met een relatief hoge CO₂-uitstoot.

Figuur 1: CO₂-emissies ESG-kredietfonds, ESG-aandelenfonds en ESG-staatsobligatiefonds eind september 2019. De CO₂-voetafdruk wordt zo goed mogelijk berekend aan de hand van de meest recente gegevens uit betrouwbare bronnen, waaronder Vigeo Eiris. De resultaten kunnen variëren, omdat de portefeuille-, CO₂- en marktgegevens aan verandering onderhevig zijn.

Active Ownership

Onderscheiding voor inzet voor leefbare lonen

Het Platform Living Wage Financials (PLWF) heeft de internationale PRI-prijs gewonnen. PRI staat voor Principles for Responsible Investments. Het platform kreeg deze prijs toegekend voor het beste initiatief op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en actief aandeelhouderschap. De prijs werd uitgereikt tijdens het PRI in Person 2019 evenement in Parijs.

In arbeidsintensieve sectoren, zoals de kleding- en schoenensector, de voedingsmiddelen- en drankenindustrie, de sector consumentenelektronica of de retailsector, zijn de lonen vaak ontoereikend voor de basiskosten van het levensonderhoud van de arbeiders. Hierbij moet men denken aan de kosten van voedsel, kleding, huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs. Uit onderzoek blijkt dat deze lonen zich vaak op de armoedegrens bevinden, ver onder de schattingen van leefbare lonen.

Onder de paraplu van het PLWF werken Nederlandse financiële instellingen samen om bedrijven waarin is belegd te stimuleren, te ondersteunen, te beoordelen en te monitoren wat betreft hun commitment om de arbeiders in hun toeleveringsketen een leefbaar loon te betalen.

Jack Julicher, CEO van a.s.r. vermogensbeheer: "Als partner van het PLWF-platform, dat zich inzet voor 'Leefbaar Loon', is a.s.r. vermogensbeheer trots op de erkenning die dit initiatief heeft gekregen met de UN PRI Active Ownership Project of the Year award. Leefbaar loon is een universeel mensenrecht. Het is belangrijk dat wij ons samen blijven inzetten voor verbetering van het bestaansinkomen van werknemers en boeren in uiteenlopende sectoren en toeleveringsketens. Deze onderscheiding betekent heel veel voor ons."

Meer informatie over onze activiteiten in het kader van onze maatschappelijke betrokkenheid en ons stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen is te vinden op onze [website](#).

Nieuwe EU-richtlijn

Op 10 juni is er een nieuwe EU-richtlijn voor aandeelhouders (Richtlijn 2017/828/EU) van kracht geworden. De richtlijn is bedoeld om bij het bestuur van beursgenoteerde ondernemingen een focus op de langere termijn te bewerkstelligen. Door vergroting van de aandeelhoudersbetrokkenheid en transparantie van beursgenoteerde ondernemingen moet het kortetermijndenken worden teruggedrongen.

Vanaf eind 2019 moeten institutionele beleggers melden hoe zij invulling geven aan dit "actief eigenaarschap". Onder actief eigenaarschap wordt onder meer verstaan stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en betrokkenheid tonen bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Bovendien moeten de beleggers duidelijk maken hoe hun beleggingsstrategie aansluit bij het profiel en de looptijd van hun verplichtingen en hoe deze elementen bijdragen aan de prestaties van hun activa op de middellange tot lange termijn. En tot slot moeten de belangrijkste onderdelen van discretionaire mandaten openbaar worden gemaakt.

a.s.r. doet al driemaandelijks en jaarlijks verslag van haar activiteiten op het gebied van active ownership. Wij zullen dit blijven doen, met extra aanvullingen, als deze nodig zijn om aan de nieuwe EU-richtlijn voor aandeelhouders te voldoen.

Stemgedrag

a.s.r. heeft in het derde kwartaal van 2019 op 78 (97,5%) jaarlijkse algemene vergaderingen haar stemrecht als aandeelhouder uitgeoefend. Op deze vergaderingen heeft a.s.r. in 6% van de voorgedragen agendapunten tegen het management gestemd.

FAIRR

a.s.r. heeft zich aangesloten bij het FAIRR-initiatief. FAIRR is een wereldwijd beleggersnetwerk dat zich richt op ESG-kwesties in de toeleveringsketen van dierlijke eiwitten. Met onze aansluiting bij FAIRR willen wij ervoor zorgen dat de materiële investeringsrisico's van intensieve veehouderij in de wereldwijde voedselindustrie beter worden onderkend, gemeten en beheerd. FAIRR doet actief onderzoek naar deze toeleveringsketens, in samenwerking met ngo's en kennisinstituten. Bovendien neemt FAIRR het voortouw in de aanpak van prominente kwesties, zoals de milieugevolgen van de vleesindustrie.

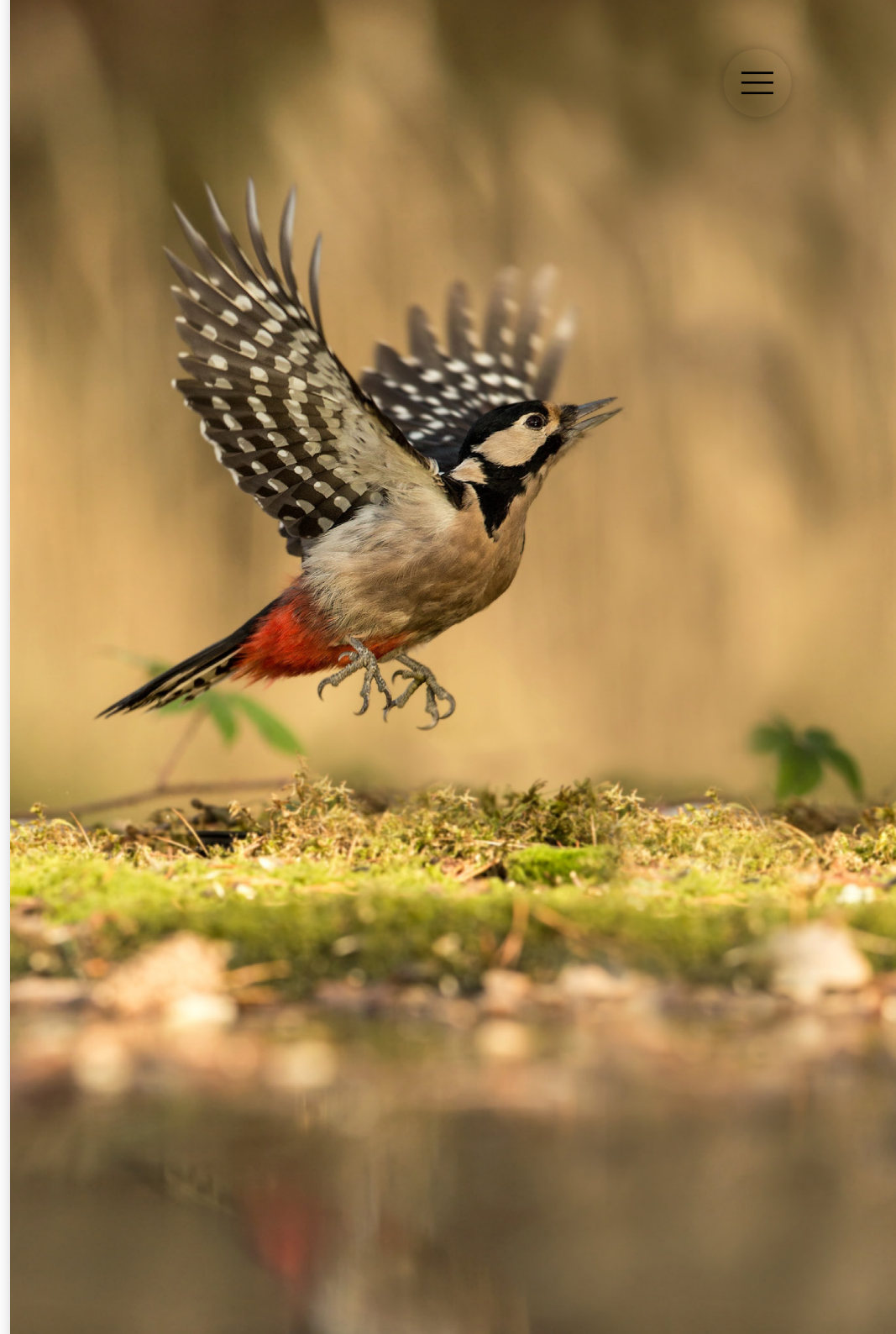

Biodiversiteit

Biodiversiteit vormt een van 's werelds grote uitdagingen op milieugebied. Het Wereld Economisch Forum (WEF) merkt verlies aan biodiversiteit in haar meest recente jaarlijkse Global Risks Report aan als een van de tien grootste risico's in termen van impact (zesde plaats) en waarschijnlijkheid (achtste plaats). Het aantal soorten is sinds 1970 met 60% afgenomen. Verlies aan biodiversiteit is onder meer van invloed op de voedselzekerheid, het vermogen tot aanpassing aan de klimaatverandering en het absorptievermogen voor de CO₂-uitstoot. Daarom wordt in de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling van de VN ten aanzien van de mariene en terrestrische biodiversiteit (SDG 14 en 15) gepleit voor "geen nettoverlies".

Bij het beheer van zakelijke risico's en kansen mag de biodiversiteit niet worden vergeten. Veel bedrijven zijn voor hun kernactiviteiten, zoals landbouw, bosbouw en biowetenschap, van de biodiversiteit afhankelijk. Schoon water en de beschikbaarheid van grondstoffen houden beide nauw verband met gezonde ecosystemen. Evenals bij klimaatverandering worden bedrijven bij verlies aan biodiversiteit met diverse risico's geconfronteerd: fysieke risico's (zoals bosbranden of extreme weersomstandigheden), regelgevingsrisico's (wijziging van nationale en internationale wetgeving) en reputatie- en marktrisico's (toenemende bezorgdheid onder stakeholders en consumenten). Maar tegelijkertijd doen zich nieuwe kansen voor: bedrijven die hun negatieve invloed op de biodiversiteit minimaliseren en innovatieve duurzame manieren zoeken voor gebruik van natuurlijke hulpbronnen, zullen op de lange termijn waarschijnlijk het best presteren.

a.s.r. is een samenwerking aangegaan met zes andere financiële instellingen om te bepalen hoe de Nederlandse financiële sector zijn negatieve impact op de biodiversiteit kan minimaliseren, zowel nationaal als internationaal. Het komende jaar zal deze werkgroep in samenspraak met het Platform voor Duurzame Financiering, een initiatief van De Nederlandsche Bank (DNB), werken aan het definiëren van impact en acties. Vanuit internationaal perspectief zal worden gefocust op ontbossing, omdat dit de voornaamste aanjager is van het verlies aan biodiversiteit.

Ander nieuws

a.s.r. in PRI Leaders' Group 2019

UN PRI heeft ASR Nederland gekwalificeerd als 2019 Group Leader. De titel wordt dit jaar voor het eerst toegekend aan de top 10% leden van de UN PRI voor de manier waarop zij hun externe vermogensbeheerders selecteren. In september werden op het jaarlijkse UN PRI in Person congres in Parijs de wereldwijde koplopers op het gebied van duurzame managersselectie voor aandelen en private equity bekendgemaakt. a.s.r. beheert zelf veel portefeuilles maar voor markten waar we minder bekend zijn besteden we het beheer uit, bijvoorbeeld voor Azië of niet-publieke kapitaalmarkten.

PRI: "De PRI Leaders' Group 2019 bestaat uit ondertekenaars van de Principles for Responsible Investment die blijken te geven van omvangrijke en uitstekende vaardigheden op het gebied van verantwoord beleggen, en die met name uitmunten in het thema van dit jaar: selectie, aanstelling en monitoring van externe vermogensbeheerders. Bij onze evaluatie hebben wij ons met name geconcentreerd op beursgenoteerde aandelen en private equity, omdat dit de activaklassen zijn waarover wij de meeste gegevens voor het identificeren van goede praktijkvoorbeelden hebben, en die het best in staat zijn de ondertekenaars te ondersteunen. De groep toonaangevende ondertekenaars vertegenwoordigt ongeveer 10% van alle vermogensbezitters die de Principles for Responsible Investment hebben ondertekend." Lees het volledige rapport [hier](#).

Meer weten?

Neem contact op met
raquel.criado.larrea@asr.nl of
marjolein.meulenstein@asr.nl

Disclaimer

Deze presentatie is samengesteld door ASR Vermogensbeheer N.V. (hierna ASR Vermogensbeheer). a.s.r vermogensbeheer staat onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") te Amsterdam en beschikt over een vergunning voor het beheren van beleggingsinstellingen op grond van art. 2:65 Wft. Het is a.s.r. vermogensbeheer toegestaan om onder haar vergunning de volgende beleggingsdiensten te verlenen: het beheren van een individueel vermogen, het verstrekken van beleggingsadvies en het ontvangen en doorgeven van orders met betrekking tot financiële instrumenten. a.s.r. vermogensbeheer is opgenomen in het register als bedoeld in artikel 1:107 Wft.

De inhoud van deze presentatie is gebaseerd op betrouwbaar geachte informatiebronnen. Er wordt echter geen garantie of verklaring gegeven omtrent de juistheid, volledigheid en actualiteit van die informatie, noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend. De verstrekte informatie is uitsluitend indicatief en aan verandering onderhevig. Prognoses vormen geen betrouwbare indicator voor toekomstige resultaten. Aan de inhoud van deze presentatie, waaronder eventuele berekende waardes en weergegeven resultaten, kunnen geen rechten worden ontleend. De waarde van uw belegging kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.

Alle copyrights en overige informatie in deze presentatie is eigendom van a.s.r. vermogensbeheer. De informatie is alleen bedoeld voor bepaalde (ontvangende) partijen en is vertrouwelijk.

De in/via deze presentatie verstrekte informatie is geen aanbod, beleggingsadvies of financiële dienst. De informatie is ook niet bedoeld om enig persoon of instantie aan te zetten tot het kopen of verkopen van enig financieel product, waaronder rechten van deelneming in een beleggingsfonds, of tot het afnemen van enige dienst van a.s.r. vermogensbeheer, noch is de informatie bedoeld als basis voor een beleggingsbeslissing.

Voor de toepasselijke voorwaarden en risico's van de in deze presentatie vermelde a.s.r. vermogensbeheer beleggingsfondsen wordt verwezen naar de prospectussen, fondsvoorwaarden en essentiële beleggersinformatie (EBI) van deze fondsen. Exemplaren hiervan en van de jaarverslagen zijn verkrijgbaar via www.asrvermogensbeheer.nl, waar ook alle gegevens van a.s.r. vermogensbeheer kunnen worden geraadpleegd.

---

a.s.r. vermogensbeheer

Archimedeslaan 10
3584 BA Utrecht

www.asrvermogensbeheer.nl